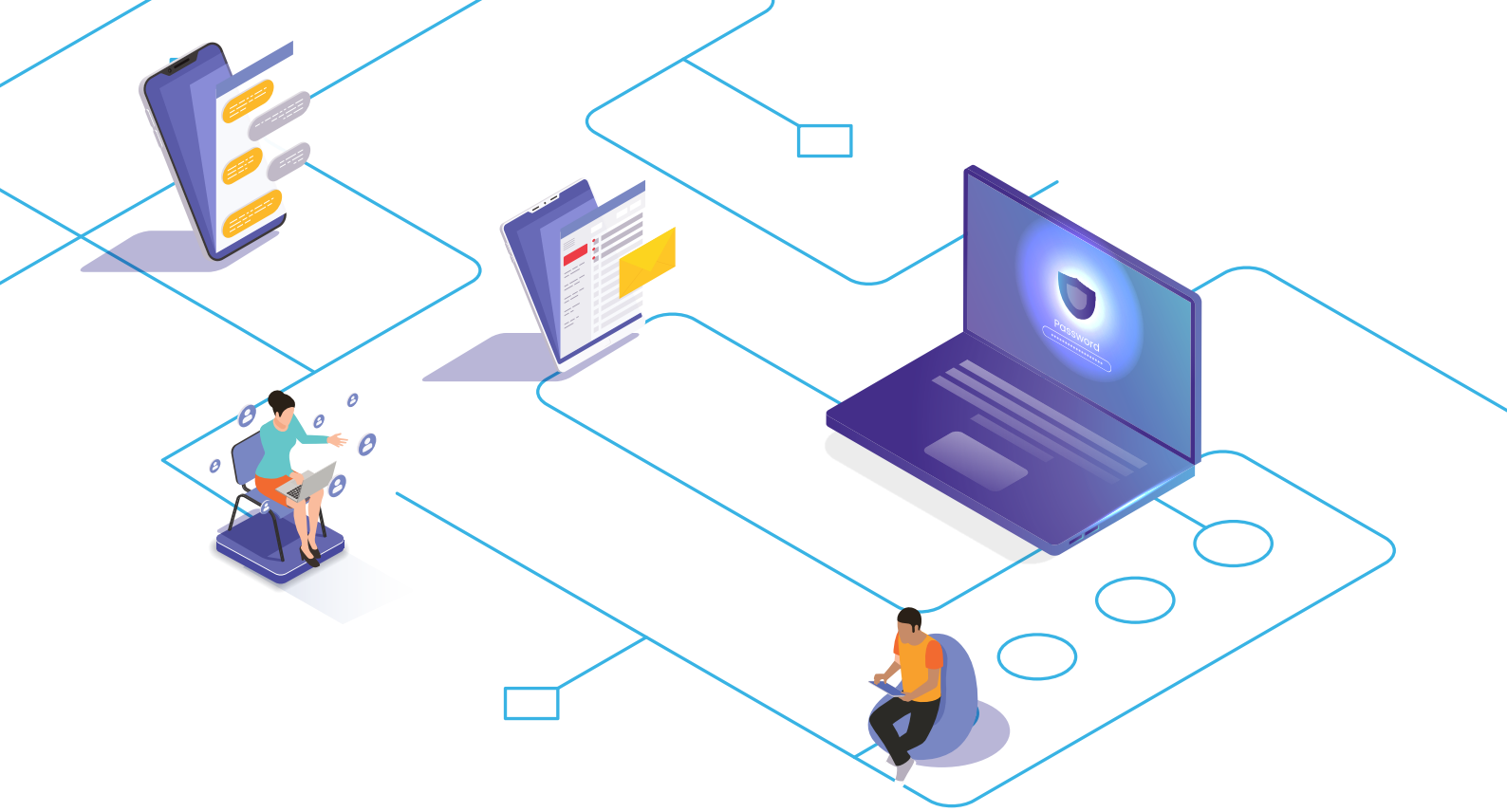

IHMISTEN DIGITAALISIA OIKEUKSIA TURVAAMASSA

Tiivistelmä

JOHDANTO

Vuonna 2023 Euroopan tietosuojaneuvosto antoi jälleen merkittäviä tulkintoja tietosuojalainsäädännöstä ja keskeisistä oikeudellisista periaatteista, jotka muovaavat digitaalista toimintaympäristöä. Tietosuojaneuvosto teki myös useita toimia yhteistyön tehostamiseksi, antoi tärkeitä lausuntoja lainsäädäntöluonnoksista ja julkaisi pienyrityksille tarkoitetun oppaan. Euroopan tietosuojaneuvoston puheenjohtajaksi seuraavien viiden vuoden ajaksi valittiin toukokuussa 2023 Anu Talus. Hän seuraa tehtävässä Andrea Jelinekiä, joka toimi puheenjohtajana vuosina 2018–2023.

Euroopan tietosuojaneuvosto on yleisellä tietosuoja-asetuksella perustettu riippumaton EU-elin, jonka tavoitteena on huolehtia tietosuoja sääntöjen yhdenmukaisesta soveltamisesta koko Euroopan talousalueella (ETA).

Euroopan tietosuojaneuvoston muodostavat EU:n jäsenvaltioiden tietosuojaviranomaisten johtajat ja Euroopan tietosuojavaltuutettu (EDPS). Myös ETA-maiden (Islanti, Liechtenstein ja Norja) tietosuojaviranomaiset ovat Euroopan tietosuojaneuvoston jäseniä, mutta niillä ei ole äänioikeutta. Euroopan komissiolla, ja yleiseen tietosuoja-asetukseen liittyvissä asioissa Euroopan vapaakauppaliiton valvontaviranomaisella, on oikeus osallistua tietosuojaneuvoston toimintaan ja kokouksiin. Tietosuojaneuvoston toimipaikka on Brysselissä.

Euroopan tietosuojavaltuutettu vastaa tietosuojaneuvoston sihteeristön järjestämisestä. Tietosuojaneuvoston ja Euroopan tietosuojavaltuutetun välisen yhteistyön ehdot määrittellään yhteisymmärryspöytäkirjassa.

TÄRKEIMMÄT TAPAHTUMAT 2023

15. MAALISKUUTA

Vuoden 2023 koordinoitut tarkastustoimet käynnistettiin. Kohteena oli tietosuojavastaavien nimittäminen ja asema.

22. TOUKOKUUTA

Irlannin tietosuojaviranomainen määräsi Meta Platforms Ireland Limitedille 1,2 miljardin euron hallinnollisen sakon tietosuojaneuvoston sitovan päätöksen 1/2023 perusteella.

28. HELMIKUUTA

Lausunto 5/2023 päätösehdotuksesta, joka koski tietosuojan riittävyyttä EU:n ja Yhdysvaltojen tietosuojakehyksessä.

27. HUHTIKUUTA

Tietosuojaneuvosto julkaisi tietosuojaoppaan pienyrityksille.

25. TOUKOKUUTA

Anu Talus valittiin uudeksi puheenjohtajaksi ja Irene Loizidou uudeksi varapuheenjohtajaksi.

15. SYYSKUUTA

Irlannin tietosuojaviranomainen määräsi TikTok Technology Limitedille 345 miljoonan euron hallinnollisen sakon tietosuojaneuvoston sitovan päätöksen 2/2023 perusteella.

27. LOKAKUUTA

Kiireellinen sitova päätös 01/2023, jolla Irlannin tietosuojaviranomaista kehoitettiin toteuttamaan kahden viikon kuluessa lopulliset toimenpiteet Meta Platforms Ireland Limitedin osalta.

19. SYYSKUUTA

Euroopan tietosuojaneuvoston ja Euroopan tietosuojavaltuutetun yhteinen lausunto asetusehdotuksesta yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoa täydentävistä menettelysäännöistä.

12.–13. JOULUKUUTA

Komission kertomukseen annettiin tietoja yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisesta 97 artiklan mukaisesti.

1. EUROOPAN TIETOSUOJANEUVOSTON SIHTEERISTÖ

Tietosuojaneuvoston sihteeristö tukee tietosuojaneuvostoa sitovien päätösten laatimisessa ja tietosuojaneuvoston edustamisessa tuomioistuimissa. Se osallistuu myös muiden tietosuojaneuvoston asiakirjojen, kuten ohjeiden ja uusia lainsäädäntöehdotuksia koskevien oikeudellisten neuvojen valmisteluun. Se välittää suurelle yleisölle tietoa tietosuojaneuvoston toiminnasta, huolehtii suhteista tiedotusvälineisiin ja tukee puheenjohtajaa tämän edustaessa tietosuojaneuvostoa.

Sihteeristöllä oli vuonna 2023 päävastuu [pienyrittäjien tietosuojaoppaan](#) julkaisusta. Oppaan laatiminen oli keskeinen toimenpide tietosuojaneuvoston vuosien 2021–2023 strategiassa. Sen tarkoituksena on antaa pk-yrityksille käytännön tietoa yleisen tietosuoja-asetuksen noudattamisesta helpolla ja selkeällä tavalla. Oppaassa tietoa annetaan videoiden, infograafien ja käytännön vinkkien avulla.

Tietosuojaneuvoston sihteeristö kehittää ja ylläpitää tietosuojaneuvoston IT-välineitä, joita käyttää noin 1 500 Euroopan talousalueen valvontaviranomaisten henkilöstön jäsentä. Neuvosto järjesti vuonna 2023 yli 360 kokousta, joissa jäsenet laativat asiakirjoja, joiden tarkoituksena on tukea tietosuojalainsäädännön yhdenmukaista soveltamista Euroopassa.

Tietosuojaneuvoston sihteeristö toimii nyt myös [koordinoidun valvontakomitean](#) sihteeristönä. Valvontakomitean vastuulla on laaja-alainen tietojärjestelmien ja EU:n elinten ja virastojen koordinoitu valvonta. Vuonna 2023 valvonta laajennettiin koskemaan [Schengenin tietojärjestelmää](#). Nykyisin toiminta kattaa jo [Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviraston \(Europol\)](#), [Euroopan syyttäjänviraston \(EPPO\)](#),

[Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston \(Eurojust\)](#) ja [sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän \(IMI\)](#).

Tietosuojaneuvoston sihteeristön rooli on muuttunut tietosuojaneuvoston tehtävien lisääntyessä ja monimutkaistuessa. Vuoden 2023 alussa tehtyjen muutosten jälkeen tietosuojaneuvoston sihteeristössä on toiminut viisi yksikköä. Rakennemuutos oli tarpeen tietosuojaneuvoston kasvavan työmäärän vuoksi.

2. EUROOPAN TIETOSUOJANEUVOSTON TOIMINTA VUONNA 2023

Tietosuojaneuvoston tavoitteena on varmistaa tietosuojalainsäädännön yhdenmukainen soveltaminen ja täytäntöönpano koko Euroopan talousalueella (ETA).

Tätä varten tietosuojaneuvosto antaa sitovia päätöksiä tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoa koskevien kiistojen ratkaisemiseksi sekä ohjeita EU:n tietosuojalainsäädännöstä. Lisäksi se antaa lausuntoja tietosuojaviranomaisille ja neuvoo komissiota henkilötietojen suojaa koskevissa kysymyksissä.

Vuonna 2023 tietosuojaneuvosto antoi kaksi sitovaa päätöstä kiistanratkaisumenettelyssä ja yhden kiireellisen sitovan päätöksen.

Lisäksi tietosuojaneuvosto laati kaksi uutta ohjetta. Ne annettiin [lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin 37 artiklasta](#) ja [sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohdan teknisestä soveltamisalasta](#).

Tietosuojaneuvosto antoi 37 yhdenmukaisuuslausuntoa (tietosuoja-asetuksen 64 artikla). Tietosuojaneuvoston sihteeristö johti

kymmenen lausunnon laatimista ja osallistui 14 lausunnon laatimiseen. Lausunnot koskivat pääasiassa yrityksiä koskevia sitovia sääntöjä (BCR-säännöt) ja käytäntösääntöjen valvontaelimen akkreditointivaatimusten luonnoksia.

Lisäksi tietosuojaneuvosto antoi yhdessä Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa kaksi lainsäädäntölausuntoa.

Vuoden 2023 vuosikertomus sisältää luettelon kaikista annetuista ohjeista ja lainsäädäntöasiakirjoista. Jäljempänä käsitellään joitakin niistä.

2.1. SITOVAT PÄÄTÖKSET

Sitova päätös 1/2023 Irlannin valvontaviranomaisen välittämästä kiistasta, joka koskee Meta Platforms Ireland Limited -yhtiön Facebook-palveluaan varten tekemiä tiedonsiirtoja (yleisen tietosuoja-asetuksen 65 artikla)

Tietosuojaneuvosto ratkaisi huhtikuussa 2023 Meta Platforms Ireland Limited -yhtiön (Meta IE) tiedonsiirtoja koskevan kiistan sitovalla päätöksellään 1/2023.

Sitovan päätöksen jälkeen Irlannin tietosuojaviranomainen määräsi yhtiölle 1,2 miljardin euron hallinnollisen sakon. Sakko määrättiin siitä, että Meta IE oli siirtänyt henkilötietoja Yhdysvaltoihin vakiolausekkeiden perusteella 16. heinäkuuta 2020 alkaen. Meta IE määrättiin myös noudattamaan tiedonsiirrossa yleistä tietosuoja-asetusta.

Sitova päätös 2/2023 Irlannin valvontaviranomaisen välittämästä kiistasta, joka koskee TikTok Technology Limited -yhtiötä (yleisen tietosuoja-asetuksen 65 artikla)

Tietosuojaneuvosto ratkaisi elokuussa 2023 kiistan Irlannin tietosuojaviranomaisen päätösluonnoksesta, joka koski TikTok Technology Limited -yhtiön (TikTok IE) 13–17-vuotiaiden käyttäjien henkilötietojen käsittelyä. Se arvioi sitovassa päätöksessään 2/2023 TikTok IE:n toimintaa sen esittäessä 13–17-vuotiaille käyttäjilleen rekisteröintiponnahdusilmoitusta ja videojulkaisun ponnahdusilmoitusta. Arvioinnissa todettiin, että kumpikaan ponnahdusilmoitus ei esittänyt käyttäjälle eri vaihtoehtoja objektiivisesti ja neutraalisti.

Tietosuojaneuvoston sitovan päätöksen perusteella Irlannin tietosuojaviranomainen antoi lopullisen päätöksen, jonka mukaan TikTok IE rikkoi yleisen tietosuoja-asetuksen kohtuullisuusperiaatetta käsitellessään 13–17-vuotiaiden lasten henkilötietoja. Irlannin tietosuojaviranomainen antoi yhtiölle huomautuksen ja määräyksen noudattaa tietosuoja-asetuksen säännöksiä sekä määräsi 345 miljoonan euron suuruisen hallinnollisen sakon.

Kiireellinen sitova päätös 01/2023, jota Norjan valvontaviranomainen pyysi Meta Platforms Ireland Ltd -yhtiötä koskevien lopullisten toimenpiteiden määräämiseksi (tietosuoja-asetuksen 66 artiklan 2 kohta)

Irlannin tietosuojaviranomainen kielsi 27. lokakuuta 2023 annetun tietosuojaneuvoston kiireellisen sitovan päätöksen 01/2023 perusteella Meta IE:tä hyödyntämästä henkilötietoja käyttäytymiseen perustuvaan kohdennettuun mainontaan, vaikka yhtiö katsoi menettelyn olevan perusteltu sopimukseen ja oikeutettuun etuun vedoten. Norjan tietosuojaviranomaisen pyynnöstä tietosuojaneuvosto teki kiireellisen sitovan päätöksen ja määräsi koko Euroopan talousaluetta koskevia lopullisia toimenpiteitä.

2.2. YLEISET OHJEET

Tietosuojaneuvosto laati vuonna 2023 kaksi uutta ohjetta, ja yhdeksän ohjetta hyväksyttiin julkisen kuulemisen jälkeen. Vuoden 2023 vuosikertomuksessa käsitellään tarkemmin kahta ohjetta.

Tietosuojaneuvosto hyväksyi julkisen kuulemisen jälkeen 14. helmikuuta 2023 ohjeet 03/2022 harhauttavasta suunnittelusta sosiaalisen median alustoilla. Ohjeessa annetaan käytännön suosituksia ja ohjeistusta sosiaalisen median palvelujen tarjoajille sekä sosiaalisen median alustojen suunnittelijoille ja käyttäjille siitä, miten harhauttavaa suunnittelua pitäisi arvioida ja välttää. Harhauttava suunnittelu johtaa usein siihen, että käyttäjät tekevät tahattomasti mahdollisesti haitallisia päätöksiä henkilötietojensa käsittelystä. Ohjeissa kerrotaan esimerkkejä harhauttavasta suunnittelusta koko sosiaalisen median tilin elinkaaren aikana (kirjautumisvaiheesta aina sosiaalisen median tilin sulkemiseen asti) sekä tarkastellaan parhaita käytäntöjä esimerkein.

Tietosuojaneuvosto laati ohjeen 5/2022 kasvontunnistusteknologian käytöstä lainvalvonnassa. Tällä tavoin tietosuojaneuvosto antaa panoksensa kasvojentunnistusteknologian käyttöönottoon lainvalvontatoiminnassa, joka kuuluu lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annetun direktiivin ja sen kansallisten täytäntöönpanosäädösten soveltamisalaan. Ohjeissa annetaan tietoa kasvojentunnistusteknologiasta sekä EU:n että kansallisille lainsäätäjille ja lainvalvontaviranomaisille. Ohjeiden soveltamisala rajoittuu kasvojentunnistusteknologiaan. Myös muunlainen lainvalvontaviranomaisten suorittama biometristen henkilötietojen käsittely voi aiheuttaa samanlaisia tai muita riskejä yksilöille, ryhmille ja koko yhteiskunnalle. Riskit korostuvat, mikäli tietoja käsitellään etänä.

2.3. LAINSÄÄDÄNTÖÄ KOSKEVA KUULEMINEN

Euroopan komission pyytämien lainsäädäntökuulemisten yhteydessä tietosuojaneuvosto antaa lausuntoja tietosuojaan liittyvistä kysymyksistä. Tietosuojaneuvosto voi antaa lausuntoja joko yksin tai yhdessä Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa. Vuosikertomuksessa on lueteltu kaikki annetut lainsäädäntölausunnot.

Erityisen merkittävä oli Euroopan tietosuojaneuvoston ja Euroopan tietosuojavaltuutetun yhteinen lausunto, joka koski asetusehdotusta asetuksen (EU) 2016/679 täytäntöönpanoa koskevista täydentävistä menettelysäännöistä (01/2023), jota käsitellään yksityiskohtaisemmin vuosikertomuksessa. Kyseinen lainsäädäntöaloite sisältyy tietosuojaneuvoston vuonna 2022 julkaisemaan niin sanottuun toivomusluetteloon.

3. SIDOSRYHMIEN KUULEMINEN

Tietosuojaneuvosto toteutti kuudennen vuotuisen selvityksen osana toimintansa vuotuista tarkastelua tietosuoja-asetuksen 71 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Selvityksessä keskityttiin tietosuojaneuvoston työhön ja tuloksiin vuonna 2023, erityisesti ohjeisiin, yhteisiin lausuntoihin ja kuulemisiin. Tarkoituksena oli selvittää ohjeiden hyödyllisyyttä tietosuoja-asetuksen säännösten tulkinnassa ja löytää entistä parempia tapoja auttaa ihmisiä ja organisaatioita EU:n tietosuojalainsäädäntöön liittyvissä kysymyksissä. Selvitykseen osallistui yksityisyydensuojan ja tietosuojan asiantuntijoita, liike-elämän ammattilaisia sekä kansalaisjärjestöjen jäseniä.

Tietosuojaneuvoston ohjeista annettiin selvityksessä pääosin myönteistä palautetta. Ohjeista todettiin olevan käytännössä merkittävää hyötyä, koska niissä taustoitetaan monimutkaista sääntelyä helposti

ymmärrettävällä tavalla. Ohjeita käytetään laajalti, koska niissä esitetyt havainnolliset esimerkit ovat helposti ymmärrettäviä myös sellaisille sidosryhmille, jotka eivät ole keskittyneet työssään erityisesti tietosuojakysymyksiin. Selvityksessä saatiin hyviä huomioita siitä, miten ohjeita voitaisiin edelleen parantaa esimerkiksi käyttämällä videoita, joiden avulla ohjeiden vaikeaselkoisia teknisiä yksityiskohtia voitaisiin selkeyttää.

4. LAINVALVONTAYHTEISTYÖ JA TIETOSUOJAVIRANOMAISTEN SUORITTAMA TÄYTÄNTÖÖNPANO

Kansalliset tietosuojaviranomaiset ovat riippumattomia viranomaisia, jotka valvovat tietosuojalainsäädännön yhdenmukaista soveltamista. Niillä on keskeinen tehtävä ihmisten tietosuojaoikeuksien turvaamisessa. Ne toimivat yhteistyössä ja oman toimivaltansa puitteissa. Tietosuojaneuvosto tukee tätä rajat ylittävää lainvalvontayhteistyötä omilla toimillaan.

4.1. EUROOPAN TIETOSUOJANEUVOSTON TOIMET LAINVALVONNAN TUKEMISEKSI

Tietosuojaneuvoston vuoden 2023 koordinoitujen selvitysten teema oli "Tietosuojavastaavien nimittäminen ja asema". Vuoden 2023 aikana 25 tietosuojaviranomaista eri puolilta Euroopan talousaluetta osallistui koordinoituun selvitykseen ja lähetti kyselyt organisaatioille sekä yksittäisille tietosuojavastaaville. Vastauksia saatiin yli 17 000. Tietosuojaviranomaiset keräsivät kansalliset havaintonsa, jotka yhdistettiin tietosuojaneuvoston raporttiin. Siinä kuvataan tietosuojavastaavien kohtaamia haasteita sekä suosituksia keinoista, joilla heidän asemaansa voidaan edelleen parantaa. Raportissa kehoitetaan tietosuojaviranomaisia edelleen lisäämään tietoisuutta tietosuojavastaavien

asemasta. Organisaatioita kannustetaan parantamaan tietosuojavastaavien toimintamahdollisuuksia.

Asiantuntijoista koostuva tukiryhmä auttaa lisäämään tietosuojaviranomaisten valmiuksia valvoa henkilötietojen suojaamista. Asiantuntijaryhmä tarjoaa asiantuntemusta tietosuojaviranomaisten tutkimuksissa ja valvontatoimissa sekä tehostaa niiden välistä yhteistyötä. Tähän mennessä on aloitettu yhteensä 13 hanketta. Osa hankkeista liittyy tekoälyyn.

Tietosuojaneuvosto järjesti kesäkuussa 2023 verkkosivustotarkastuksia koskevan tapahtuman, johon kutsuttiin kansallisten tietosuojaviranomaisten asiantuntijoita. Tapahtuma tarjosi erinomaisen tilaisuuden kokeilla uutta tietosuojaneuvoston verkkosivuston tarkastusvälinettä ja keskustella sen toiminnasta. Asiantuntijoista koostuva tukiryhmä on osallistunut tarkastusvälineen kehittämiseen. Se on nyt julkaistu avoimena lähdekoodina osoitteessa code.europa.eu.

Tietosuojaneuvosto tilasi toistamiseen asiantuntijoista koostuvan tukiryhmän puitteissa aihekohtaisen tapauskoosteen. Tällä kertaa siinä analysoidaan käsittelyn turvallisuutta ja tietoturvaloukkausilmoituksia. Tapauskoosteet ovat yhteenvetoja päätöksistä, jotka on tehty tietystä aiheesta yhden luukun mekanismin mukaisesti. Näiden tapauskoosteiden tarkoituksena on antaa tietosuojaviranomaisille, alan ammattilaisille sekä suurelle yleisölle tietoa päätöksistä, joita tietosuojaviranomaiset tekevät rajat ylittävässä yhteistyössä.

4.2. YHTEISTYÖ JA YHDENMUKAISUUS

Rajat ylittävät tapaukset rekisteröidään tietokantaan sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta.

Vuonna 2023 käynnistettiin yhteensä 1 023 yhden luukun mekanismiin (tietosuoja-asetuksen 60 artikla) liittyvää menettelyä, joista 442 oli lopullisia päätöksiä.

4.3. KANSALLISET TAPAUKSET, JOISSA ON KÄYTETTY KORJAAVIA TOIMIVALTUUKSIA

Tietosuojaviranomaisilla on käytettävissään erilaisia tutkinta- ja neuvontatoimivaltuuksia sekä korjaavia toimivaltuuksia sen varmistamiseksi, että organisaatiot soveltavat tietosuojalainsäädäntöä oikein ja yhdenmukaisesti kaikissa maissa. Korjaaviin toimivaltuuksiin kuuluvat muun muassa tietojenkäsittelyn rajoittaminen tai kieltäminen ja hallinnollisen sakon määrääminen.

Vuonna 2023 tietosuojaviranomaiset määräsivät hallinnollisia sakkoja yhteensä yli 1,9 miljardia euroa. Vuosikertomuksen luvussa 5 on yksityiskohtainen erittely vuonna 2023 määräytyistä hallinnollisista sakoista sekä esimerkkiluettelo kansallisista täytäntöönpanotoimista.

YHTEYSTIEDOT

Postiosoite

Rue Wiertz 60/Wiertzstraat 60, 1047 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË

Toimipaikan osoite

Rue Montoyer 30/Montoyerstraat 30, 1000 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË